

1908

მეფისი

№ 10

ოფიციალური განყოფილება.

განხილება უწმიდესი სინოდისა.

29 მარტიდან 1908 წლისა № 2268, სასულიერო პირთა დაჯილდოების შესახებ სასულიერო უწყებაში სამსახურისათვის.

მისი იმპერატორებითი უდიდებულესობის უკანონო უწმიდესმა და უმართებელესმა სინოდმა მოისმინა ეპარქიის მღვდელთ-მთავრების, მოსკოვის სინოდის კანტორის და სასახლის სამღვდლოების გამგის წარმოდგინებანი მათდამი რწმუნებულ სასულიერო პირთა დაჯილდოებაზე სასულიერო უწყებაში სამსახურისათვის. ბრძანეს: საფუძველსა ზედა მომხდარ მსჯელობათა უწმ. სინოდმა განამწესა: წარმოდგენილ სიებსა შინა მოხსენებულნი სასულიერო პირნი იქმნენ დაჯილდოებულნი სიებში აღნიშნული ჯილდოებითა და მღვდელთ-მთავართა, მოსკოვის კანტორის და სასახლის სამღვდლოების გამგეთა საცნობლად დაჯილდოებულ პირთა სია დაიბეჭდოს „საეკლესიო უწყებაში“.

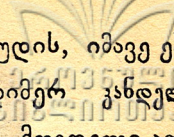
ა) არქიმანდრიტების ხარისხით, — წინამძვარი ქელიშის მონასტრისა, იმერეთის ეპარქიისა, რაჭის მაზრისა ილუმენი კლიმენტა;

ბ) დეკანოზების ხარისხით: თფილისის ქალაქის სიონის საკრებულო ტაძრის მღვდელი სიმონ ჯაჯანიძე; შილდის ეკლესიის მღვდელი მათე შირაიანოვი; დიდი ზანავის ეკლესიის მღვდელი, სამეგრელოს ეპარქიისა მღვდელი კონსტანტინე ბეკაძე; ასკანის წმიდის გიორგის ეკლესიის, იმავე ეპარქიისა, მღვდელი ვეთიმე თაფაჯვაძე; შემოქმედის წმ. გიორგის ეკლესიის მღვდელი, იმავე ეპარქიისა, ანტონ გადგოკე; თფილისის ქალაქის წმ. დავითის ეკლესიის მღვდელი

ნესტორ მაჭარავი; სოფლის ცხრუკვეთის ეკლესიის, მღვდელი ნიკოლოზ წერეთელი, იმერეთის ეპარქიის შორაპნის მაზრისა; დაბა ოჩემირის, სუხუმის ეპარქიისა, მღვდელი დიმიტრი მაკგანია;

ვ) ილუმენის ხარისხით: მოწამეთის მონასტრის ხაზინადარი მღვდელ-მონაზონი ევსევი;

დ) მკერდის ჯვრით ბაძებულათ უწმიდესი სანადისაგან: მასწავლებელი თფილისის სემინარიისა მღვდელ მონაზონი ვარლამი; ეკარხოსის ეკლესიის მღვდელ-მონაზონი გელეანი; ამავე ეკლესიის მღვდელ-მონაზონი ზაქტანი; წინამძღვარი საფარის მონასტრისა იგუმენი სავატი; ხაზინადარი კობის ქრისტეს ფერიცვალების მონასტრისა მღვდელ-მონაზონი აბრამი; მელარე ამავე მონასტრისა მღვდელ-მონაზონი დიმიტრი; დროებითი მმართველი ზედაძნის მონასტრისა მღვდელ მონაზონი იოანე; შუამთის მონასტრის მღვდელ-მონაზონი ჰიმენი; იოანე ნათლის მცემლის მონასტრის მღვდელ-მონაზონი გუკასიმე; ყვიბის მთავარანგელოზის ეკლესიის მღვდელი სიმონ ხუციავაძე; ანანურის მიძინების ტაძრის მღვდელი გიორგი მგელაძე; ცხინვალის ეკლესიის მღვდელი იროდიონ ფქრთაძე; სამლო სჯულის მასწავლებელი კავკასიის აქეთა მხრის სამასწავლებლო სემინარიისა მღვდელი იოანე სინეკოვანდრეევსკი; ახაშენის სამების ეკლესიის მღვდელი იოსებ იაშვილი; ნუკრიანის წმ. გიორგის ეკლესიის მღვდელი ბასილი ნატაძე; ქუთაისის სათიხის სასაფლაოს მღვდელი თომა დუგლაძე; შორაპნის მაზრის მღვდელი ვლადიმერ აბრამიშვილი; კობოლის ეკლესიის მღვდელი, იმავე მაზრისა სპირიდონ აბუჯაძე; სადმელის ეკლესიის მღვდელი, რაჭის მაზრისა, პორფირე კერესეაძე; იმერეთის ეპარქია-

ლოურ სასწავლებლის მღვდელი კონსტანტინე შანიძე; მზრუნველი ღორეშის სამრევლო სკოლისა, მღვდელი სიმონ კურტანიძე; ლუხანოს სოფლის, ლეჩხუმის მაზრისა, მღვდელი კონსტანტინე ბურჯანაძე; იმავე ეპარქიის ვაენათის მონასტრის მღვდელ მონაზონი მათე; თეკლათის დედათა მონასტრის წინამძღვარი გურია სამეგრელოს ეპარქიისა ილუმენია ეკატერინა; გორის გვერდის ეკლესიის მღვდელი, იმავე ეპარქიისა ბესარიონ იმნაიშვილი; ზუგდიდის ეკლესიის მღვდელი, იმავე ეპარქიისა, მიხეილ ჯიქია; სუჯუნის წმ. გიორგის ეკლესიის მღვდელი, იმავე ეპარქიისა, ფილიმონ მატკავა; ფოთის სობოროს კათედრის ტაძრის შტატგარეთი მღვდელი გიორგი გვაზავა; ნალესოვის მაცხოვრის ეკლესიის მღვდელი, გურია-სამეგრელოს ეპარქიისა, ლეონტი გაწერელია; სმეკალოვის წმიდა ნიკოლოზის ეკლესიის მღვდელი ბენიამინ გლანტი;

მ) კამილაგეთა: თფილისის ქალაქის თეოდოსიევის ეკლესიის მღვდელი მიხეილ გრიდნევა; ახალ სოფლის წმიდა ნინოს ეკლესიის მღვდელი ნიკოლოზ კანდელაკი; მამკოდის მიძინების ეკლ. მღვდელი სოლომონ უსტიუვი; სამთავისის საკრებულო ტაძრის მღვდელი ბენედიქტე ზაჩკაძე; ახალ-ციხის ეკლესიის მღვდელი იოანე ელისაბედიშვილი; მოხის ეკლესიის მღვდელი ილარიონ ხსუტავი; ცხრა-მუხის წმიდა ნინას ეკლ სი:ს მღვდელი კონსტანტინე გურგენაძე; ახალ-დაბის წმიდის გიორგის ეკლ. მღვდელი მიხეილ გიორგაძე; წალკლის წმ. გიორგის ეკლესიის მღვდელი ქრისტეფორე ჩაჩკავა; კობიანთ კარის ღვთისმშობლის ეკლესიის მღვდელი სიმონ ხატისკაცა; კუკიის წმ. ნიკოლოზის ეკლესიის მღვდელი გრიგორი კიკნაძე; ლოკახთევის მღვდელი ალექსი ღვინაიშვილი; ლეჩხუმის ღვთის მშობლის ეკლესიის მღვდელი გრიგორი სანაძე; მიხაილოვის ეკლესიის მღვდელი იგნატი გრამაფი; მსხლების ეკლ. მღვდელი ალექ ანდრე ბელიზოვი; გორის სასწავლებლის ეკლესიის მღვდელი ბასილი დადიანიძე; წინამძღვარი ქვედა ბეკის ელექლესიისა მღვდელი გიორგი შაშინი; წინამძღვარი კახის წმიდის გიორგის ეკლესიისა ბესარიონ ფურცელაძე; ყარსის ფერიცვალების საკრებულო ტაძრის მღვდელი გიორგი ვარნაძე; კახის ეკლესიის მღვდელი მიხეილ კუჭუჭუაძე; სოფლის ჯიხაიშის, იმერეთის ეპარქიის, ქუთაისის მაზრის მღვდ-

ლი სამსონ დევიძე; სოფლის ქვაკუდის, იმავე ეპარქიის ეკლესიის მღვდელი ვლადიმერ კანდელაკი; სოფლის ცხეთის, ლეჩხუმის მაზრის, მღვდელი ათანასე ჩაჩკავა; მიროწმიდის ეკლესიის მღვდელი სამუილ დევიძე; სოფლის ჯიგთ-უბნის ეკლესიის, იმავე ეპარქიის, ქუთაისის მაზრისა, მღვდელი პავლე შენგელაძე; სოფლის ქვედა გვირიშის, ლეჩხუმის მაზრისა, მღვდელი ბესარიონ მახარაძე; იმავე ეპარქიის დაბლა ხონის ეკლესიის მღვდელი ბესარიონ კაკაბაძე; იმავე ეპარქიის რაქის მაზრის, სოფლის გორის ეკლესიის მღვდელი ნესტორ მინდელი; ილმის წმ. გ-ის ეკლესიის, იმერეთის ეპარქიის, მღვდელი გაიოზ მადრაძე; ბოდილის სოფლის ეკლესიისა, გურია-სამეგრელოს ეპარქიისა, მღვდელი იოსებ დაჩნია; ქვედა თეკლათის მთავარ-ანგელოსთ ეკლესიის მღვდელი თეოფანე კაჭანდაჩიშვილი; მეორე გურჯემის მთავარ ანგელოსთ ეკლესიის მღვდელი იესე ჯავახია; ფოთის საკრებულო ტაძრის მღვდელი გიორგი გეგეჭკორი; ზანის ნათლის მცემლის ეკლესიის მღვდელი გაბრიელ შუქია; მაკვანეთის მთავარ-ანგელოზის ეკლესიის მღვდელი რომანოზ კაჭანდაჩიშვილი; საკიკიანის მაცხოვრის ეკლესიის, იმავე ეპარქიისა, მღვდელი ფილიპე კვარაცხელია; ბოჟბოტის ღვთის მშობლის ეკლესიისა, იმავე ეპარქიისა, მღვდელი ამბროსი გაწერელია; ონტოფის მთავარ ანგელოზის ეკლესიის, იმავე ეპარქიისა, მღვდელი ერმალოზ ყვანია.

მეფაშა

მწყემსბან კეთილმან სული
თვისი დაჰსდვის ცხოვართათვის
იოან. 10—11.

№ 10

1883—1908 წ.

31 მაისი

„იმაერთის ეპარქიის სამღვდელოების კრების საწყობადღებოდ.“

ამ სათაურით ერთი სტატია იყო მოთავსებული გაზეთ „ამირან“-ში, რომლის ავტორი ბრძანდება ბ. შარაბიძე, ვკონებ ქუთაისის სასულიერო სასწავლებლის ნაღზირატელი. იშვიათად შევხვდარივართ, რომ ამ სასწავლებლის შესახებ გულწრფელად და მიუდგომლად დაებეჭდოსთ რამე ამ სასწავლებელში მოსამსახურეთაგანს. რასაკვირველია, ამისთანა გულწრფელ მსჯელობას არც ბ. შარაბიძისაგან მოველით. რომ ქუთაისის სასულიერო სასწავლებელი ცუდ მდგომარეობაშია ამის წინააღმდეგი არც ჩვენ ვართ, მაგრამ აქ სამღვდელოება არაფერ შუაშია. სამღვდელოებას არასოდეს გულგრილობა არ გამოუჩენია ფულების გამოღებაში, მაგრამ იხარჯებოდა და სასწავლებელი კი ისევე ცუდ მდგომარეობაშია. იმდენი ფულები, რამდენიც ამ ოთხ კლასიან სასწავლებელზე ეხარჯება სამღვდელოებას არც ერთ სასწარლებელზე არ იხარჯოდეს ვკონებ სხვაგან. ამ სასწავლებელში ზოგიერთმა სასწავლებლის ზედამხედველმა ხუთი ათასობით ჩაიჯიბა ფულები, მაგრამ სასულიერო მთავრობამ არა თუ ყურადღება არ სიაქცია და არ დაითხოვა, არამედ იგინი უფრო აღამაღლა და დააწინაურა. თითქმის არც ერთი ამ სასწავლებლის უმფროსი არ დარჩენილა, რომ თავის სადგომის ოთახების მოწყობილობაზე დათანხმებულიყოს. ყველა ზედამხედველები თავის გემოზე და თავის სურვილზე მოაწყობდნენ ბუხრებს, ფეხებს და გასავალ გამოსავალ კარებსაც. ანკი ვის რა ენაღვლებოდა ფულების უთავბოლოდ დახარჯვა რო-

დესაც მათ ამისთვის გროში არ ეხარჯებოდათ!..

ჯერეთ სულ იმაზედ ჩიოდნენ, რომ ბევრი შაგირდები არიან და ეს სწავლის საქმეს ძლიერ გვიშლისო. როცა სამღვდელოებამ მოსამზადებელი კლასები დახურა და პარალელური განყოფილებანი მოსპო, მერე თვითონ სასწავლებლის მასწავლებლებმა დაიწყეს მღურება: ჩვენ უადგილოდ ვრჩებით და პარალელური კლასები და მოსამზადებელი კლასები გახსენითო!

უკანასკნელ კრებაზე ქალების და ვაჟების კლასებზე სამღვდელოელობას ოთხი ათასი მანეთი ეთხოვებოდა. ბოლოს სამღვდელოელობამ გარდაწყვიტა ჩამოსხმული გირვანქა სანთლის ფას-სათვის მოემატებიათ ერთი აბაზი. ამ ანგარიშიდან უნდა შემოსულიყო ვქვესა ათას მანეთამდე, მაგრამ სამღვდელოებამ ითხოვა, რომ ოთხი ათას მანეთს გარდა შეენახათ ის და არაფერზე დაეხარჯათ. ეხლა იწერებიან, რომ სამღვდელოებამ სამი ათასი მანეთი უნდა შეოიტანოს, რადგან სანთლის ქარხნიდან არ შემოვიდაო. ეკლესიებიდან ხომ შემოდიოდა ეს ფულები და სად წავიდა? აი ეხლა მიხვდება სამღვდელოება კრების სუსტ მსჯელობას, როდესაც ამ სტრიქონების დამწერი ურჩევდა კრებას, რომ კანტროლერებს დაავალონ, რომ სანთლის შემოსავალიდან სამღვდელოების კრების ნება-დაურთველად არავის ექმნეს უფლება ფულის დახარჯვისო. სამღვდელოების კრებამ არ მიაქცია ყურადღება ამ განცხადებას და სანთლის კეთილად წარმართებისათვის ძველი მმართველი და სიმონ ქელიძე დანიშნა კიდევ კონტროლერებად და ჩვენი განცხადება და რწევა უარ ჰყვეს. ვინაც სადმე მოინდომებდა წაბრძანებას, ან ხატის-ყიდვას გარდაცვალებულის მისართმევად (ეს ახიარებული და სასა-

ქ. შარაბიძის სახ. საქმე
სახელმწიფოთ რესპ.

ცინო ჩვეულება ხატის მირთმევა გარდაცვალებულისათვის იმერეთში დაიწყო პირველად) სანთლის ფულებიდან მიიღებდნენ რამდენიც საჭირო იყო და ეხლა სამღვდლოებას ეთხოვება, რადგან სანთლის ფულები არ არისო. ამის შემდეგ სანთელი უნდა გაიყიდოს ძველებურად და საჭირო ფული თუ მიუცილებელია მისი გარდახდა სამღვდლოებამ შეიტანოს...

ბატონი შარაბიძე გვიცხადებს, რომ მთავრობამ უკვე მიიღო და თანახმა არის სამღვდლოების სურვილისამებრ რვა კლასიან გიმნაზიად გადაკეთოს ქუთაისის სასულიერო სასწავლებელი და ესეთი აზრი ცხადათ სჩანს სინოდის უქაზიდანო. (იხილე „მწყემსი“ №9.)

ნათქვამია ალია მოკვდაო, მაგრამ ვერ გაიგეს თურმე რომელი ალია მოკვდარიყო, რადგან ალია ბევრია. ბ. შარაბიძეს ან ვერ გაუგია სინოდის უქაზი, ან მოტყუება სურს სამღვდლოებისა. თქვენ ფულები შემოიტანეთ და სასწავლებელი რვა კლასიანად უკვე გადაკეთდეთ, ახალი ენების მასწავლებელია საჭირო, თორემ საქმე გაჩაღებულიაო!?! დიად, ორი ახალი ენის მასწავლებელნი აკლიან, თორემ სხვა მასწავლებელნი უკვე მოსულნი არიან!?! აგერ წინაზე ბ. ჩოგოვამეც გვარწმუნებდა, რომ ქალების ეპარქიალური სასწავლებელი რვა კლასიან ქალების გიმნაზიად გადაკეთდეთ, მაგრამ სინოდს არც კი გაუგია ამის შესახებ არა თუ პროგრამა დაემტკიცებია. ეს იყო სამღვდლოების მოსატყუებლად. დაგვისახელოთ, ბ. შარაბიძე, როდეს დაამტკიცა სინოდმა ოთხ კლასიანი სასწავლებლის პროგრამა რვა კლასიან გიმნაზიის სასწავლებლის პროგრამად? დაგვისახელოთ № უქაზისა და რიცხვი როდის დაიწერა ეს უქაზი. იქნება თქვენ ფიქრომთ, რომ არსებობს კომიტეტი სინოდთან, რომელიც ფიქრობს ახალი პროგრამების შედგენას? თუ მართლა ასე ფიქრობთ ძლიერ მოტყუებული ბრძანდებით. რაიცა შეეხება ზემო მოყვანილ უქაზის სიტყვებს ის თქვენ ვერ გაგიგიათ, თორემ გიმნაზიას კი არა უბრალო სემინარიასაც არ განიკებს სინოდი. სინოდის აზრია, რომ ქუთაისში რამე საშუალო სასწავლებლის მსგავსი დააარსონ, რომელსაც შეეძლოს საპრიეტნიკო და სამღვდლო კანდიდატების მომზადება. სრული სემინარიის დაარსებას შესაძლოა არა რაცხს იგი. წიგნთ სა-

ცავი ოთხ კლასიან სასწავლებლისათვის გვიჩუქნიაო და თუ რამე საშუალო სასწავლებლის მსგავსი სასწავლებელი გაიხსნებაო მაშინ მისთვის გვიჩუქნიაო!?! ე. ი. თუ საპრიეტნიკო სემინარია გაიხსნებაო...

შარაბიძე კი არწმუნებს სამღვდლოებას რვა კლასიანი გიმნაზია გვეხსნება, საჭიროა მხოლოდ ახალი ენების ორი მასწავლებელიო... მორჩა და გათავდა!..

ამას წინეთ ერთი შესანიშნავი აზრი მოსვლოდა სასწავლებლის სამმართველოს—მოწოდებით მიქცეულა სამღვდლოებისა და საზოგადოებისადმი, რომ ფულების შეკრებით დაეხმარონ სასწავლებელს. სამმართველოს იმედი აქვს თურმე ფულები შეგროვდება ამ გზითო. ჩვენ არა გვეჯერა ეს, მაგრამ ღმერთმან ინებოს სამმართველოს აზრი ასრულებულ იყოს და შარაბიძის აზრისამებრ რვა კლასიან გიმნაზიად გადაკეთებულიყოს ეს საცოდავი სასწავლებელი. მაგრამ ამას ჩვენი სამღვდლოება ვერ მოესწრება და სხვა რამე რომ იფიქროს თავის შვილების აღსაზრდელად ისა სჯობია. ან კი რა საჭიროა სემინარიის და გიმნაზიის კურის გათავება როცა პატარა ხანს იქით „დღეღვატებისაგან“ გამოთხოვილი რეფორმით სამღვდლო კაცებად ყველას შეუძლია არჩევა? ეხლა ფულზეა საქმე და არა სწავლაზე!..

სამღვდლოებას მოახვიეს თავზე ისეთი რეფორმა, რომელიც მას არავისთვის არ უთხოვნია...

დ. დ. დ—მე.

სამარცხვინო სულმოკლეობა.

(თარგმანი.)

როგორც ყინული და სიცხე, ცეცხლი და წყალი ერთმანეთთან ვერ მოთავსდებიან, ეგრეთვე სიკეთესი და ბოროტების ერთად ყოფნა შეუძლებელია. თვითფული იმათგანი სცდილობს მოსპოს მეორე. სიკეთე სცდილობს გონებაზე მოიყვანოს ხალხი გულწრფელი სიტყვით, ღვთის სიმართლისადმი მხურვალე მოწოდებით; უღვიძებს ხალხს დაძინებულ სინიდისს, განამტკიცებს მის სუსტ ნებას და მიჰყავს იგი თავისკენ; ბოროტება, პირიქით, სცდილობს მოსპოს სათავეშივე ყოველი კეთილის დაწყება, ყოველი კეთილი აზრი; არავითარ საშუალებას იგი არ ერიდება: სადაც შესაძლებელია

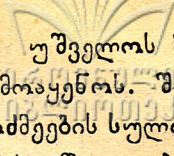
იგი მოქმედობს პირდაპირ ძალმომრეობით; სადაც ძალა არ გაუვა, ხმარობს ეშმაკობას, პირფერობას, მოტყუებას; თუ ეს არა, მიჰმართავს ჭორს, საძგელს ცილის-წამებას, საწყენ ხუმრობას, უკეთურ დაცინვას, ბრიყულს მსახარობას. მოიგონეთ სახარება. როგორც-კი დაიბადა ბეთლემში ქვეყნის მაცხოვარი, და მასთან ერთად ქვეყნად ჩამოვიდა მთლად სიმაართლე ღვთისა, როგორ სცდილობს ბოროტება დაღუპოს იგი აკვანშივე! იროდი ათასობით ხოცავს ბავშვებს, რომ იმათში მოაყოლოს ბავშვი იესოც. გადის ოცდა ათი წელიწადი. იესო ქრისტე მარხვითა და ლოცვით უდაბნოში ეშხადება ხალხის ცხოვრების საქმისათვის;—ბოროტი სული-კი სხვა და სხვა გამოცდით, მაცთურებთ პირფერობით, ეშმაკობით სცდილობს დააშლინოს მას მოწოდება ხალხისა ახალ, კეთილ, ღვთისნიერ ცხოვრებისადმი. გამოდის იესო ქადაგებაზე ღვთაებრივი სიყვარულის სიტყვით აგროვებს თავისთან ხალხს, გასწმენდს უწმინდურ გულს მემრუშეთ და მეზვკრეთა;—იმას დასცინიან, უწოდებენ მას ბელზებულად. (მათ. XII, 24); არ უნდათ ჩარიცხონ იგი იუდეველებში; ამოებენ, რომ ის სამართელია, განგდებულა, განდგომილია რჩეული ხალხისაგან, რომ იმას ეშმაკი ჰყავს ასეთია აუცილებელი ეკლიანი გზა სიმაართლისა, სიკეთისა და სიყვარულისა. ასე იყო, არის და იქნება. მაცხოვარი ეუბნება თავის მოწაფეებს: ასე სდევნიდნენ წინასწარმეტყველებს, რომელნიც თქვენს წინათ იყვნენ, ასე მსდევნიან მე, თქვენც ასე დაგიწყებენ დევნას.

ხალხის ცხოვრების გზაზე ამოსულია ხშირი ეკლიანი ძეძვი. ხალხის უსამართლოება, უსჯულოება და ყოველგვარი გარყვნილება, დაბურვილი გაუვალი ტყესავით, გვილობამენ ჩვენ გზას ღვთისაკენ, მის სიყვარულისა და ჭეშმარიტებისაკენ. საჭიროა, რომ ვინმემ ამ დაბურვილ ტყეში გაიტანოს გზა ღვთის სიმაართლისკენ, გაჰკათოს ეკლიანი ძეძვი და გასწმინდობ გზა. ეს საქმე, რა თქმა უნდა, არ შესრულდება უშრომოდ და გაუკაწვრელად: ხორკლიანი ტოტი გამოედება, ან დაჰკარავს და ატყენს, ძეძვის ეკლები ღრმად ჩაერჭობიან. „სასუფეველი ცათა იძულების, და რომელნი აიძულებენ მათ მიიტაცონ იგი“, გვეუბნება მაცხოვარი (მათ. XI, 12). გზა მთაზე ყოველთვის

საძნელო და დასაღალავია; სამაგიეროდ, რანაირი სანახავი იშლება თვალ-წინ მთის წვეროდგან, რანაირი საუცხოვო სახეები ეხატება თვალს, როგორი სუფთა, განმამტკიცებელი ნიავი მოჰქრის ზევიდ, როგორ აღვილად და თავისუფლად სუნთქავს გული! „ზე გვაქვდინ გული“!

სირცხვილია და ცოდვია გვეშინოდეს შრომისა და ტანჯვისა ჩვენი ცხოვრების ღვთის სიმაართლის მწვერვალზე ასატანად. რამდენ ღონისძიებას ვხმარობთ, რომ რაც შეიძლება კარგად მოვაწყოთ გარეგნული კეთილ დღეობა ჩვენი, ჩვენი შვილებისა და, საზოგადოდ, შთამომავლობისა. ვაჭრობის და სარგებლობის გულისთვის კაცები რამდენიმე ათი დღით მოგზაურობენ უწყლო უდაბნოებში, ნავით დასცურავენ ქარიშხალიან საშიშ ზღვებში, გადიან მთების საშინელ და ძნელადგასავალ ციკაბოებზე. დღიური საზრდოს მოსაპოვებლად, კაცი ზღვის ძირშიდ ყურყუმელოაბს მარგალიტისათვის, ადის მიუვალ კლდეებზე ფრინველის ძვირფასი ბუმბულისათვის, სთხრის ღრმად მიწას, თხუნელასავით, რკინეულობის და ქვის ნახშირის საპოვნელად. ნუ თუ ოქრო ღვთის სიმაართლისადა მარგალიტი ქრისტეს სიყვარულისა არა ღირან შესაფერ შრომად? იმაზე ძვირფასი სამკვიდრებელი აღარ არის ბავშვებისთვის, როგორც სამკვიდრებელი სიყვარულისა, სიკეთისა და სიმაართლისა. თუ მართლა ჩვენ გვინდა მოვაწყოთ ჩვენი და მოყვასის კეთილდღეობა, ამისათვის ყველაზე პირველად საჭიროა ჩვენსა და სხვის ძალებს მივცეთ მიმართულება მოსაწყობად კეთილის, სამართლიანის და ძმურის ცხოვრებისა. სახარებაში არის ნათქვამი: „ეძიებდით პირველად სასუფეველსა მღვთისასა და სიმაართლესა მისსა, და ყოველი დანარჩენი შეგეძინოთ თქვენ.“

უსამართლოება და საწყენი ცილისწამება იქნება, თუ ვინმე დაიწყებს იმის მტკიცებას, რომ ხალხი არ ეძებს ღვთის სიმაართლეს, არ მიისწრაფვის სიკეთისკენ, ერიდება სახარების სიყვარულს, რომ არ არიან მუშაკნი; რომელთაც შეეძლოთ შრომა ქრისტეს საქმისათვის, და რომელნიც ხმარობდნენ თავის ძალას ღვთის სასუფეველის დამყარებისათვის ქვეყნად. თუმცა ეხლაც სახარების სიტყვებს: „სამკალი ფრიალ არს, ხოლო მუშაკნი მცირედ.“ არ დაუკარგავთ ძალა, მაგრამ მაინც რიცხვი ღვთის

მუშაკთა იზრდება. უმთავრესი ნაკლულევანება იმაში-კი არ არის, რომ ეს მუშაკნი ცოტანი არიან (მაცხოვარმა გაგზავნა საქადაგებლად სულ ცოტა ჯგუფი მოციქულებისა, მაგრამ იმათ შესცვალეს მთელი ქვეყნის ცხოვრება), არამედ სულის სიძლიერის ნაკლებობაშია. თავის საქმის რწმენის სიმცირეშია ვინც ღვთის საქმეს სჭიდებს ხელს,

ჩვენ ზოგჯერ მზათა ვართ თავგანწირული შრომისათვის ქრისტეს საქმეზე; ჩვენს ძალას, დროს, შრომას არ ვზოგავთ და უანგაროთ ვაძლევთ ამა თუ იმ კეთილ საქმეს, მაგრამ ამასთან ვსაჭიროებთ საზოგადოების თანაგრძნობას. ხოლო როდესაც საჭუქრად გვაძლევენ ეკლის გვირგვინს, არავინ არ გვშველის და ყველა დასცინის ჩვენ საქმეს, როგორც ამოს და უსარგებლოს, — მაშინ ჩვენ სულით ვეცემით, ხელებს ძირს ვუშვებთ და გვეკარგება ხალისი შრომისა. ეს სამარცხვინო სულმოკლეობაა. ჩვენ გვავიწყდება მაგალითი თვით უფლისა იესო ქრისტესი, მოციქულებისა, ძველი დროის ქრისტიან მოწამეებისა და ღვთის სასუფეველის ღვაწლით შემოსილთა. იესო ქრისტეს წინააღმდეგ იყვნენ: მეფე იროდი, სინედრიონი, ყველა მწიგნობარნი და ფარისევლები — ეს წინამძღოლნი და მასწავლებელნი ხალხისა; იმას არ იღებდნენ თვით ხორციელათ დაახლოვებულნი; მისი არ ესმოდათ ზოგჯერ მუდამ მასთან მყოფ მოწამეებს. ხალხმა, რომლისთვისაც იესოს ასე შესტკიოდა გული, და რომელსაც ამდენ კეთილს უშვებოდა, ამჯობინა იმას ბარაბა ავაზაკი, და მიუხედავად ყველა ამისა, მაცხოვარმა სულ ცოტაც არ დაიწია უკან თავის საქმისაგან, ის ამობდა: „ჩემდა ჯერ-არს საქმედ საქმესა მომავლინებელისა ჩემისასა.“ (იოან. IX, 4). სხვები რას გააკეთებენ, როგორ მოექცევიან ღვთის საქმეს, ამაში თითონ ისინი მისცემენ ღმერთს პასუხს. — ეს იმათი სინიდისის საქმეა. ამასვე გვამცნევს ჩვენ მაცხოვარი: შენ იცი, ხალხს ყველაზე პირველად და ყველაზე მომეტებულად ვსაჭიროება ქეშმარიტება ღვთისა, მაშ სთესე იგი შენს გარშემო, რამდენიც შეგიძლიან და ძალა შეგწევს; ეს შენი მოვალეობაა.

ავადმყოფს სურს თუ არა უნდა მიიღოს წამალი; აქებს ექიმს, თუ აძაგებს, სიხარულის ღიმილით ხვდება მას, თუ ბორბოტებით ზურგს აქცევს, — ექიმი მაინც არ სტოვებს ავადმყოფს, და ჭფიქ-

რობს მხოლოდ ერთზე: როგორ უშველოს მას, დაუბრუნოს ძალ-ლონე, ფეხზე წამოაყენოს. შენც ამისთანა ექიმი უნდა იყვე შენი მოძმეების სულისა.

როდესაც ჩვენ გვშიან და ჭამას შეუდგებით, ჩვენ ყურს აღარ ვუვდებთ, მოწონთ თუ არა სხვებს ჩვენი საქმე. შიმშილის დაკმაყოფილებაში ჩვენ არა ვსაჭიროებთ სხვების თანაგრძნობას. ესევე უნდა იყვეს, როცა ჩვენ ვმუშობთ ღვთის საქმეზე. სახარებაში ნათქვამია: იესო ეუბნებოდა მოწამეებს: „ჩემი ჭამადი არა, რათა ვყო ნება მომავლინებელისა ჩემისა, და აღვასრულო საქმე მისი.“ (იოან. IV, 34). ნურასოდეს ნუ იქნები ამ საქმელის მშვიერი; ნუ იტყვი ამ საქმელზე უარს იმისთვის, რომ სხვებს არ მოსწონთ იგი. ეს საქმელი, — ნება ღვთისა, — უმთავრესი წყაროა საუკუნო ცხოვრებისა. ხალხმა არ იცის ჯერ იმის გემო, არ აფასებს მას. პატარა ბავშვების მსგავსად, ხალხი, ნაცვლად ნოყიერი მარგებელი საქმელისა, — ეტანება მაწინარტკბილ საქმელებს. თუ შენ უარს იტყვი, სულმოკლეობით, მარგებელ საქმელზე, ვინ ასწავლის ხალხს ისაზრდოვოს იმითი, რაც მართლა ასაზრდოვებს?..

ძველ ქრისტიანებს დასცინოდნენ ქრისტეს ქადაგებისთვის; მაინდათ ისინი უგნურებდად; სკდილობდნენ საპყრობილის, წვალების და სასჯელის საშუალებით გადაერჯულებინათ, ახალი სარწმუნოებით ქრისტიანები მაინც მტკიცედ იდგნენ თავის სარწმუნოებაზე, ცხოვრების თავისებურ შეხედულებაზე და თავის ტანჯვა-წვალებით მტრებს გულში უნერგავდნენ ქრისტიანობისადმი პატივისცემას.

„მაშასადამე, ქრისტიანობა უბრალო ცრუმორწმუნეობა არ არის, — ფიქრობდნენ წარმართნი, — თუ კი იმას ხალხი სიხარულით სწირავს თავის სიცოცხლეს; ქრისტიანობაში ყოფილა ისეთი რამე, რაც ხალხისათვის სიცოცხლეზედაც უძვირფასესია; და ამ ნაირად ქრისტიანების სიმტკიცე უნერგავდა წარმართებს დიდს პატივისცემას იესო ქრისტეს სწავლის მიმართ.“

სხვისი ჩაგონება, რომ ღვთის საქმეს ყველაზე მაღლა აყენებდეს, შეგიძლიან მხოლოდ მაშინ, როდესაც შენ თითონ ამას ყველაზე მაღლა აფასებ, და ამას ამტკიცებ თვით საქმით.

რამდენიმე წლის წინეთ შევიცარიაში, ერთ საქარხნო სოფელში, სახარების საქადაგებლად მი-

ვიდა მცირე გუნდი მქადაგებელთა. სოფლის მცხოვრებნი,—ქარხნების მუშები,—ძალიან გარყვნილი ხალხი იყო: ლოთობა, საძაგელი გარყვნილობა, ლანძღვა-გინება, ღვთის-გმობა, მუღმივი ჩხუბი—ყველა ეს ხდიდა ამ სოფელს პატარა სოდომად და გამორად. აი სწორედ აქ მოვიდა ის გუნდი საქადაგებლად.

პირველივე შაბათ დღეს, როცა მუშებმა მიიღეს სამუშაო ფული, და როდესაც ეს შრომით და ოფლით მოგებული ფულები იხარჯებოდა საზიზღარ გარყვნილობაზე,—მაშინ მოსულ მქადაგებლებმა დაიწყეს სიარული სასტუმროებში და სირაჯხანებში და ეუბნებოდნენ ხალხს:

—კეთილია ხალხო! გონს მოდით, ღვთისა გეშინოდეთ, გებრალბოდეთ თქვენი ცოლ-შვილი. სახლში თქვენი ოჯახობა გელით მშვიერ-მწყურვალნი, თქვენ-კი აქ ღოთობაზე აგებთ თქვენ უკანასკნელ ფულს. მთელი დღეები და კვირები მქვარტლში, მტვერში და დაშხამულ ჰაერში წელს იწყვეტით მძიმე მუშაობით და ნუ თუ იმისთვის რომ ეხლა კიდევ მოიშხამოთ არაყის საწამლავით დაჰკარგოთ გონება, გადაიქცეთ უშნო პირუტყვე ბად, მიხვიდეთ სახლებში, და ველური მხეცებივით, სიხარულისა და მხიარულების ნაცვლად, მიუტანოთ თქვენ ბავშვებს ცემა-ტყევა, ლანძღვა-გინება, მწუხარება და ცრემლები? თქვენ ხომ აღამიანები ხართ, ღვთის გონიერი ქმნილებანი! თქვენთვისაც მოვიდა მაცხოვარი ქვეყნად, თქვენც მოგიწოდათ თავისი სიტყვით, თქვენთვისაც დაანთხია თავისი სისხლი. მოსპეთ თქვენგან მხეცური შესახედაობა, გონს მოდით, აღამიანებად გადაიქეცით!

არ მოეწონათ მუშებს ეს სიტყვები. მოწოდება გასწორებისადმი, ფხიზელ კეთილ ცხოვრებისადმი,—იმათ მასხარად აიგდეს, მიიღეს უშვერის ლანძღვით, მუქარით, რომ სიტყვას გააწყვეტინებენ. მქადაგებელნი არ შეშინდნენ პირველის შეხვედრის უსიამოვნებით; მთელი კვირის განმავლობაში ისინი დადიოდნენ სახლებში, საუბრობდნენ ქალებთან და ბავშვებთან, რომელიც სამუშაოზე არ დადიოდნენ, ხოლო შაბათს ხელმეორედ დაიწყეს გალაშქრება წინააღმდეგ ღოთობისა. ძალზე ნაწყენი მუშები გინებიდან გადავიდნენ ჩხუბზე და მქადაგებლები ცემით გარეკეს სოფლიდან. ესენი ულაპარაკოდ დემორჩილდნენ, მაგრამ შემდეგ შა-

ბათს ხელახლა მოვიდნენ იმ სოფელში და შეუდგნენ თავის საქმეს. სცდილობდნენ დაეროვნებინათ გაფუჭებული ხალხი. დამთვრალი მუშები სიბრაზისაგან გაცხარდნენ; საშინელის წყევლა-კრულვით მისცვივდნენ იმათ, ვინც ელაპარაკებოდნენ მათ ღმერთზე და მის სიმატლეზე. სასიკვდილოთ სცემეს მათ და ბოლოს იმათი უფროსი დაიჭირეს, ჯვარს-აცვეს, ქრისტეს მსგავსად, რომელზედაც ის ელაპარაკებოდა; და ღვთის მგმობელი ლექსების სიმღერით დაჰქონდათ ჯვარი ჯარკმულით სოფელში, ხოლო შემდგომ ისიც და მისი მეგობრებიც, უგრძობლად ნაცემები, გააგდეს სოფელ გარედ.

ღილით, როდესაც სიმთვრალემ გაიარა, მუშებმა მოიგონეს გუშინდელი ამბავი და შეშინებულები დაფიქრდნენ, თუ რა მოელით ამათ ველურის თავხედობისა და ძალმომრეობისათვის. ისინი მოელოდნენ სასტიკ სასჯელს; მაგრამ მოხდა ის, რასაც ისინი ვერ მოიფიქრებდნენ. მუშებისაგან ნაცემი მქადაგებლები ღილით, როგორც-კი ღონეზე მოვიდნენ და მორჩნენ, ხელახლა მივიდნენ თავიანთ გუშინდელ მწვალებლებთან და, თითქოს არა ყოფილიყოს-რა, სიმშვიდით და სიყვარულით კვალადვე დაუწყეს მათ ლაპარაკი იმათგან დავიწყებულ ღმერთზე, მის გათელილ სიმატლეზე, იმათ დაღუბულ სულზე. სიყვარულმა სძლია ბოროტებას; მუშებმა აღარ გაუწყის წინააღმდეგობა კეთილის მქადაგებლებს: ცრემლებით შემოგვივიდნენ იმათ, კისაც გუშინ თითონ ატირებდნენ; ჰკოცნიდნენ იმათ ხელ-ფეხს. სთხოვდნენ პატიებას, ეფიცებოდნენ ახალი ცხოვრების დაწყებას, სთხოვდნენ, რომ არ წასულიყვნენ იმათგან. გავიდა ორი წელიწადი; სოფელი მთლად გამოიცივალა: ჯოჯოხეთი სამოთხედ შეიცვალა. სიფხიზლე მცხოვრებლების, ოჯახური მშვიდობა და ქონებრივი მათი შეძლება სამაგალითოდ გახდა.

მთელი ეს გამოცვლა გაფუჭებული მუშების ცხოვრებისა წარმოსდგა, რასაკვირველია, არა რიცხვისაგან მქადაგებლებისა, არამედ იმათი სულის სიძლიერისაგან, იმათი შეურყვეველი, უძლეველი სიყვარულისაგან დაღუბულ ძმათა მიმართ, რწმენისაგან, რომ სინათლე დასძლევს სიბნელეს, რომ სიმატლე აჯობებს ტყუილს, რომ სიკეთე დასძლევს ბოროტებას, მიუხედავად ყველანაირ დაბრკოლებისა. კაცმა უნდა იქონიოს მომეტებული

რწმენა სიკეთის უძლეველობისა, მეტი სიმამაცე სიმართლისათვის ბრძოლაში, მეტი შეურყეველობა ბოროტების წინაშე მტრობისა და ეშმაკობისა.

მართლაც, ბოროტება ასეთი ძლიერია ქვეყნად, ასებრძანებლობით მფლობელობს ქვეყანაზედ არა იმისთვის რომ იმას უძლეველი ძალა ჰქონდეს, არამედ იმისთვის, რომ ჩვენ სუსტად ვიბრძვით იმის წინააღმდეგ; პირველივე მარჯვედ დახვედრაზე მტრისა, სულმოკლედ ვსტოვებთ დაწყებულ კეთილ საქმეს, მივდივართ განზე, და ცხოვრება ისევ ძველებურ მწუხარე გზით მიმდინარეობს.

ხშირად საკმარისია რამდენიმე უგუნური დაცინვა, რომ გულწრფელად განხნევებული კაცის კეთილი მისწრაფება უკან დასწიოს, შეასუატოს თავ გამოდება გულსმოდგინე მუშაკისა, დაღუპოს სათავეშივე ყოველი კეთილი საქმე: ჩვენში დასცინიან ბევრს რამე კეთილს: დასცინიან კაცს, თუ იგი ღვთისნიერი და ღვთის-მავედრებელი გახდა, თუ დაიწყო საღმთო წერილის სწავლა, თუ თავი დაანება გარყვნილებას და დაიწყო ფაიზლათ ცხოვრება, თუ თავი დაანება ქალღმრთის თამაშობას, თუ კეთილი სიტყვით დაიწყო სხვისი დარიგება, თუ დაიწყო საზოგადოების სასარგებლოდ რომელიმე კეთილი საქმე,—ყველაფერს დასცინებენ, მასხარად აიგდებენ. ამისთვის გილამაც სამართლიანად სთქვა: „ჩვენ იმისთვის გვიხდება ტირილი, ტირილი ესე ხშირად ბევრ რამეზე, რომ ძალიან ბევრს ვიცინით ყველაფერზე.“

და ის-კი არ არის სამწუხარო, რომ ხშირად გვესმის უგუნური სიცილი, არამედ ის, რომ ბევრს ეშინიან ამისი, იმალება მისგან, თითქოს თავისი კეთილი საქმისა რცხვენოდეს, თავისი მშვენიერი სიტყვებისა, კეთილი აზრებისა, ბრწყინვალე განზრახვისა. ბევრს არ ეშინიან მოჩვენებისა, იციან-რა, რომ ეს ტყუილია, როტვაა ავადმყოფი თავისა; ბევრი უშიშრად სდგას ომის ადგილზე, სადაც ტყვია ზუზუნით მოდის; ბევრს არ ეშინიან უმფროსის გაჯავრებისა. თამამად იტყვის მართალ სიტყვას,—მაგრამ, როგორც ცეცხლისა, ისე ეშინიან დაცინვისა, ხალხის მრუდვ შეხედვისა, შფოთდება იმითი, რასაც ლაპარაკობენ იმაზე სხვები. ერთი ინგლისელი მწერალი მოგვითხრობს ასეთ შემთხვევას: კაზარმაში, ბრიყვ და გაფუჭებულ სალდათებში მოჰყვა მშვიდი, ღმერთის-მოშიში ქაბუკი. იგი დაჩვეული იყო სახლში დილა-სალამოთი ლოცვას. ბრიყვმა ამხანაგებმა პირველ დღესვე დაუწყეს და-

ცინვა, ესროდნენ მას ბალიშებს და წაღებს, ხარხარით, სტვენით, ღვთის საგმობელი სიმღერებით გარს ეხვეოდნენ მას და ლოცვას უშლიდნენ. შეკრთა ახალგაზრდა სალდათი, ვერ აიტანა დაცინვა.

„ღმერთი,—ფიქრობდა ის,—ხომ ყველგან ხედავს; ვილოცამ ლოგინში, საბნის ქვეშ.“

მართლაც ასე მოიქცა. გავიდა დიდი ხანი. ბოლოს, ერთხელ მეზობლად მწოლარე სალდათმა შეამჩნია ეს, და როცა მარჯე დრო ნახა, უსაყვედურა მას და უოხრა:

— მე არა ვლოცულობ, იმისთვის რომ გავფუქდი, გადავწვიე ლოცვას; შენთვის-კი სირცხვილია ლოცვისათვის ლოგინში იმაღებოდე. ამის შემდეგ შენ როგორილა სალდათი ხარ! შეგეშინდა დაცინვისა, საბან ქვეშ იმაღები! მაშ რამშია. როცა შენზე ტყვია წამოვა, მაშინაც საბანში დაიმაღები? თუ არ გინდა ლოცვა, ნუ ილოცამ; ხოლო თუ ძვირფასად მიგაჩნია ლოცვა, ნუ დაიმაღები ლოცვის გამო. უგუნური ხალხი დაგცინის, და შენ კი მათ დაუვარდი; არა, შენ შენი გაიტანე, და იმათ დაათმობინე შენთვის.

გული მოეცა სალდათს; ხელახლა დაიწყო განცხადებულად ლოცვა, დაუწყეს კიდევ დაცინვა, და ეს დაცინვა თან და თან ჩაჩუმდა. გავიდა რამოდენიმე დრო, სხვა სალდათებმაც მიჰბაძეს მას და თითონაც დაიწყეს ლოცვა; ბევრმა იმის მაგალითით შეიძინა ლოცვანი, სახარება; და ამის შემდეგ მათი ცხოვრება გამოიცვალა, ბევრად გაუმჯობესდა. „მცირემან ცომმან, ამობდა მოციქული, ყოველივე შესვარული აღაფუენის“ (გალატ. V,9); ხოლო მარილმა, თუ თავისი ძალა დაჰკარგა, იგი უნდა გადაყრილ იქმნეს გარეთ დათრგუნვად კაცთა მიერ. (მათ, V,13).

მაშ რა ვუყოთ მკითხველო, როგორი უნდა ვიყვნეთ მე და შენ ცხოვრებისთვის? ქრისტეს კეთილ პურის-ცომად, თუ მარილად, რომელმაც ძალა დაჰკარგა? წავიდეთ ჩვენ ხალხთან ქრისტესთან ერთად, და თუ საჭირო იქნება დავითმინოთ დაცინვაც, გინებაც და ტანჯვაც? თუ ხალხის უსამართლოებასთან და გარყვნილობასთან ერთად, თითონ ჩვენ დავცინოთ სახარების სიტყვას და თავი მივანებოთ მაცხოვრის საქმეს?

ორი სხვა და სხვა ნაირი გზა სძევს ჩვენ წინ, და რომელიც უკეთესია, თქვენ თითონ ამოიჩინეთ!

რ-მღვინიმი სიტყვა განსვენებულ ზრიგოლ მანისკოპოზში.

„მკვდარზე ან კარგი და ან სულ არაფერიო!“ ამბობს ერთი ლათინური ანდაზა. ცოტა არ იყოს, ეს ანდაზა იეზუიტურია!.. მკვდარს მიტომ კიარ მოიხსენიებენ, რომ იმას კარვად რამე შეასმინონ; ცოცხლების გასაგონად ამბობენ, რასაც ამბობენ, რომ კარგი სახელმძღვანელოდ დაუდვან და ცუდი თავიდან ააცდენინონ. სწორედ ამ განზრახვით ყოფილა გამსჭვალული ის კორესპონდენტიც, რომელმაც გაზეთშიდ დაბეჭდა განსვენებულ გრიგოლ ეპისკოპოსის ბიოგრაფია. იმ ბიოგრაფიაში ცარიელი გიების მეტი არა არის რა!.. თითქოს, არაფერი ღირსება არა ჰქონდეს იმ განსვენებულს და ჩვენ კი ამაზე ვერ ვეთანხმებით ავტორს. სხვათა შორის ის აზრიც გამოჰყავს, რომ ვითომც განსვენებული ღირსი არ ყოფილიყოს ეპისკოპოსის ხარისხის, როგორც გაუნათლებელი კაცი, რადგანაც რუსის სასწავლებელში არსად ყოფილა, არც აკადემია ჰქონია გათავებული და არც სემინარია. — ეს მართალია, მაგრამ, ის იყო ქართულ მონასტერში გაზრდილი, მარტვილში, ზედმიწევნით იცოდა ქართული და სავსებით ესმოდა საღმრთო-წერილიც. თუ ეს ასე არ ყოფილიყოს, ის მართლა არ იქნებოდა ღირსი იმ ხარისხის, რომელიც ხელში ეჭირა!.. ქართული სასულიერო ლიტერატურა მდიდარია, სიწმინდით დაცული და ადვილად გასაგები. ჩვენი საღმრთო წერილი ითარგმნა მაშინ, როცა ენა სამუდამოდ დამთავრებული იყო და მიტომ არის რომ დღესაც ყველას ასე ნათლად ესმის, როგორც ესმოდათ, ჩვენ წინაპრებს მეოთხე და მეხუთე საუკუნეში. და მიტომაც საქართველო ერთადერთი მართლმადიდებელი ხალხია, რომელსაც აროდეს არავითარი მწვალებლობა რჯულში არ შემოპარვია. და სხვაგან კი საღმრთო წერილის სიტყვა აღარ ესმოდათ, ამ სენმა მრავალგვარად მოიკიდა ფეხი. რუსეთის პატრიარხმა ნიკონმა მოინდომა, რომ თანამედროვე რუსულ ენით გადაესწორებია ძველი სლავიანური მათი საღმრთო წერილი, მაგრამ ვერ გაიყვანა თვისი სურვილი და მიტომაც არის, რომ ყველას თავისებურად ესმოდა გაუგებარი რამ და ჩნდებოდა სხვა და სხვა გვარი სექტები. ჯერ-ჯერობით ორმოც მწვალებლებზე მეტია, რუსეთში და თან და თან მატულობს.

შემცდარი არიან ის რუსის მოძღვრები, რომელნიც ამტკიცებენ, რომ მართლმადიდებელ-სარწმუნოებისათვის, საკმაო არის მხოლოდ რწმენა, გულითადი რწმენა და სხვა არაფერიო!.. მაგრამ გონების დაუხმარებლად? თუ კი ადამიანს სამოძღვრო ენა არ ესმის, შეგნებული არა აქვს რასაც ეთავანება და მხოლოდ თუთიყუშურად ჩაძახებ-ამოძახების მეტი არა ეხერხება-რა, რა ქრისტიანობა ეთქმის? და ან როგორ შეიძლება ის იწამოს კაცმა, რაც არ ესმის? რუსული საღმრთო წერილი ნათარგმნია სლავიანურად. ამ ენით დღეს აღარავინ არ ლაპარაკობს. თვით მქადაგებლებსაც აღარ ეყურებათ და ხალხმა რალა უნდა გაიგოს? აი ამას ასწავლიან სემინარია-აკადემიებში და ამას აფიქრებენ. იქ ორნივე ქართული თუ საღმრთო წერილი, უბრალო სამხედრო ენაც კი აკრძალულია. აქედან რა იგულისხმება? — ის რომ შეიძლება მარტო ქართულის ცოდნით ღირსი გახდეს არა თუ მღვდლობის, ეპისკოპოსობისაც კი და აგრეთვე გინდა აკადემიაც ჰქონდეს გათავებული, თუ საგანგებოდ მერე არ ისწავლა შინ ქართული, უღირსი იყოს მღვდლობისაც კი. —

აქ ერთი რამ მაგონდება. იმერეთის ეპისკოპოსს, გაბრიელს მიადგა დიპლომით ხელში სემინარიელი და მოითხოვა, რომ მღვდლად ეკურთხებია. რადგანაც სემინარიელს უფლება ხელში ეჭირა, აკურთხეს და გაამწესეს ზემო იმერეთისაკენ. ახლად გამწესებულს, ქართული რომ არ ეხერხებოდა სლავიანურად სწირავდა, რაც არავის არ ეყურებოდა. დიდ-მარხვა რომ დადგა, მრევლმა სთხოვა ქართული წირვა-ლოცვა გაგვაგონეო მღვდელმაც იფიქრა, გადუთარგმნი ქართულად სიტყვებს და ის იქნებოა. ერთ ხელ ლოცვა სინანულისა რომ უნდა ეთქვა, თავისებურად ვითომ გადარგმნა, „ჰე უფალო ცხოვრებისა ჩემისა“... ველარ მოახერხა და წაწოძახა:

„შენ ჰეი უფალო, მუცლისა ჩემისა და სხვანი.“ დღესაც იმ განათლებულებს, რომელთაც გაზეზირებული აქვსთ კაჰკაჰურად სლავიანური, ყოლიფერი ესმისთ, გარდა ქართულისა და საღმრთო მოვალეობისა!.. და თუ ამას ხელავდა განსვენებული გრიგოლი და ხან და ხან თუ უპირატესო. ბას აძლევდა კურთხევის დროს შინ გაზრდილებს, ეს ნიშნავს ურჩობას, უმაღლეს ბრძანების აუსრულებლობას და არა იმას რასაც კორესპონდენტი

ეწამება!, ჩვენში იმდენად გაფუჭებულია ჰაერი, რომ ერთმანეთის კიცხვა გინება საზოგადო სენათ არის გადაქცეული. ქრისტე ღმერთი რომ ჩამობრძანდეს, იმაზედაც ბევრ რამეს ცუდს იტყვიან და განსვენებულ გრიგოლ ეპისკოპოსზე, რომ თქმულიყოს, რა გასაკვირვალი იქნებოდა? რაც შეეხება მისს მოქრთამეობას, მე იმაზე ბაასს არ დავიწყებ, რაც არ ვიცი მაგრამ ეს კი მაკვირვებს რომ, მიუხედავად დიდი ჯამაგირისა, განსვენებული ყოველთვის უფულოდ ღარიბად იყო და ღარიბადაც მოკვდა!.. რათი უნდა აიხსნას ეს? მითი რომ ის იყო დიდი საიდუმლო ქველმოქმედი კაცი და სხვათა შორის მისი ხარჯით ბევრი იზრდებოდა სხვა და სხვა სასწავლებლებში. მე ამ წერილს არ დავწერი, რომ ერთს მათგანს მაინც ხმა ამოეღო, მაგრამ ყველა გაჩუმდა, და ყველამ ქვა და გუნდა მიაყარა, ასე თუ ისე, ქვეყნის მოკეთეს!.. კაცი უნაკლულო არ შეიძლება. მაგრამ როცა ადამიანს მადლი მეტი მიუძღვის ცოდვაზე ის არ არის წასაწყმედი და განსვენებული გრიგოლიც სწორედ ამითანა იყო და არ ადგა იმ გადარჯულებულ გზას, რომელითაც დღეს ჩვენში ბევრი არიან გამსჭვალულნი!.. მე ჩემის მხრით ვიტყვი, რომ ის იყო კარგი ქართველთაგანი. რაც იშვიათია დღეს ჩვენში და კეთილიც იყოს მისი ხსენება.

აჭატი.

შურნალ-გაზეთიდან

ბომბების საწყობი ბაქოში.

ბაქოს გაზეთებში დაბეჭდილია შემდეგი:

ქ. ბაქოს მცველ პოლიციის განყოფილებამ ცნობა მიიღო თავის აგენტებისაგან, რომ თათრის ქუჩაზე. სახლში № 115 რამდენიმე საექვო პირი სტოვარობსო. 20 მაისს მცველ პოლიციის ერთი აგენტი ორის იასაულით და ერთი უბნის ზედამხედველი ორის პოლიციელით მივიდნენ ხსენებულ სადგომთან და შევიდნენ ერთ-ერთ ოთახში. ამ დროს ოთახშიდ სტოლთან იჯდა ორი კაცი და არხეინად სვამდა ჩაის. ესენი ნამცეკად არ შეკრთნენ პოლიციის დანახვაზე, პირველ მოთხოვნის უმაღვე წარუდგინეს თავიანთი პასპორტები და

ხმის ამოუღებლად დასთანხმდნენ სადგომის გაჩხრეკას. ერთმა მდგმურთანმა გარედ გასვლა მოინდომა, პოლიციამ მისცა ამის ნება და თან ერთი პოლიციელი გააყოლა. რომ გავიდა, პოლიცია ჩხრეკას შეუდგა; მეორე მდგმურმა ღიმილით უთხრა, ნურათრისა გერიდებათ, მე თითონაც დაგებმარებითო, ამ ლაპარაკში კამოდიდან „ბრაუნინგი“ ამოიღო და მცველ პოლიციის აგენტს რამდენჯერმე ესროლა, მაგრამ ვერ მოახვედრა. პატრონები რომ გამოეგლია, მდგმურმა აგენტს ხმალი გამოსტაცა ხელიდგან, მაგრამ შეშინებული პოლიციელები გონებაზე მოვიდნენ, რევოლვერის სროლა დაუწყეს და დასჭრეს მდგმური, რომელიც მალე წაიქცა და ორიოდე წუთის შემდეგ სული დალია. ხმალი ძლივს გამოაცალეს ხელიდან, სულ მავთულივით დაეგრიხა. მოკლული აღმოჩნდა ქართველი გვარად მაისურაძე. ამ სროლის დროს ოთახში ფეხში დასჭრეს ერთი პოლიციელი. მაისურაძის გარედ გასულმა ამხანაგმა, ტომით ქართველმა, გვარად კორძაიამ, გაქცევა დააპირა, მაგრამ მაშინვე დაატუსაღეს. ამის შემდეგ დაიწყეს ჩხრეკა და აღმოაჩინეს პატარა შკაფი, რომელშიაც თუნუქის კოლოფებში ეწყო 30 ცალი სრულიად დამზადებული ბომბა; იქვე ერთ თაროზე ეწყო 9 რევოლვერი „მაუზერის“ სისტემისა, 7 რევოლვერი „ბრაუნინგის“ სისტემისა და 700 ცალი ნაირ ნაირი ყალიბის პატრონა, სხვა და სხვა ასაფეთქებელი მასალა, რკინის ლომები და სხვა იარაღი. სადგომის პატრონმა ქ-ნ დუფელდმა გამოუცხადა პოლიციას, რომ მოკლული მაისურაძე ჩემს სადგომში ნ თვეს იდგაო, იმის გარდა კიდევ ოთხი მდგმური მყავდაო, ერთი მათგანი დატუსაღებული კორძაია და დანაჩენი სამი მდგმური დილას სადღაც წავსდაო. ყველანი ღამლამობით მუდამ შინ იყვნენ და მე ყველანი კეთილ-საიმედო პირებად მიმაჩნდაო. დატუსაღებული კორძაია დიდის კანვოით საპატიმროში წაიყვანეს. გაჩხვევის დროს არავითარი არალეგალური ლიტერატურა არ აღმოუჩენიათ. ბაქოს მთელი პოლიცია გულმოდგინეთ დაეძებს ამ სადგომის სამს დამალულ მდგმურს.

ასმაღეთის მთავრობის შეფაქჩიანება. ოსმალიეთის პოლიტიკური წრეები ძლიერ დაუფიქრები ინგლისის მეფის წასვლას რუსეთში. აქამდე ოსმალიეთის მთავრობის მთელი პოლიტიკა დაფუძნებული

ლი იყო ინგლისის რუსეთის განხეთქილებაზე. ამ ორ სახელმწიფოს მუდმივ უთანხმოების წყალობით, ოსმალეთი ყოველთვის აჭიანურებდა მაკედონიის რეფორმების საქმეს. ავსტრიელი დიპლომატები არწმუნებდნენ ხონაქრის მთავრობას, რომ ინგლისის მეფის წასვლა რეველში საერთაშორისო ზრდილობის საქმეა. უბრალო ვიზიტიაო, მაგრამ ეს ვერ ამწვიდებს ოსმალელ პოლიტიკოსებს. ამნაირადვე შეფიქრებულნი არიან თურმე ბერლინელი პოლიტიკოსებიც.

ახალი ამბები და შენიშვნები.

* * გაზეთ „კასპის“ პეტერბურგიდან დეპეშით შემდეგ მეტად საყურადღებო ამბავს ატყობინებენ: „სენატმა განმარტა, რომ ის გაფიცვები, რომელიც მშვიდობიანად მიმდინარეობს, არ დაისჯება, ამიტომ ნება-დართულია ისიც, რომ პროფესიონალურმა კავშირებმა დახმარება გაუწიონ გაფიცვებს“. ამერიიდან, თუ ეს ამბავი გამართლდა, უნდა ვიფიქროთ, რომ იმ გაფიცვებს, სადაც ძალადობა არ იქნება ხმარებული, ხელს არ შეუშლიან.

* * ტფ. გენ. გუბერნატორმა 20 მაისს დაკეტა ორი ქართული გაზეთი; ყოველდღიური „ცხოვრების სარკე“ და ყოველკვირეული ახლად გამოცემული „ალიონი“.

* * ტფ. ქალაქის თავმა გუშინ აცნობა კავკასიის პოლიტენიკუმის ამშენებელ უმთავრეს კომიტეტს, რომ საბჭომ ხელმეორედ დაადგინა, პოლიტენიკუმისათვის გადადებულ იქმნას ერთ დროულად 100,000 მან; ყოველ წლობით 30,00 მან; დაეთმოს შენობისათვის 50 დესიატინა მიწა და აგრეთვე თუ საჭირო იქნება 150 დესეტინა ადგილი. ქალაქის თავმა ისიც აცნობა, რომ გამგეობა უკვე შეუდგა მოხერხებულ ადგილის ძებნას.

* * ტფ. პოლიცემისტერმა დაავალა ბოქაულებს, დაიარონ ქალაქში სახელმწიფო, საზოგადო და წოდებრივი დაწესებულებანი, ბანკები, საკრედიტო სახლები, ფულის დამხურდავებელი კანტორები და შეამოწმონ, როგორ არის მოწყობილი ამ დაწესებულებათა დაცვის საქმე რათა მიღებულ

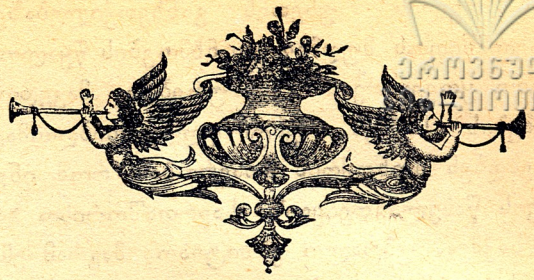
იქმნას ზომები, რომ შემდეგში თავდასხმა და გატარება აიცილონ.

* * *ქ. შ. წ. კ, გამავრცელებული „საზოგადოება“ უკვე შეუდგა მზადებას მომავალ საზოგადო კრებისათვის. წვერთა სიების გამოკვევის დროს აღმოჩნდა, რომ 1700 წვერიდან წლის განმავლობაში საწვერო ფული შეუტანია მხოლოდ 400 წვერს. თუ დანარჩენ წვერთ დროზედ ფული არ წარუდგინეს, გამოირიცხებიან. გამგეობამ მიიწვია განსაკუთრებული აგენტი, რომელსაც დაავალა ჩამოეზაროს ქალაქებისა და პროვინციის წვერებს და საწვერო ფული მოკრიფოს.

* * ოთხშაბათს, 21 მაისს, გრ. რობაქიძემ არტისტ. საზოგად. თეატრში წაიკითხა ლექცია „სქესისა და სიყვარულის პრობლემაზე“ აუარებელმა საზოგადოებამ ყურადღებით მოესმინა საინტესესო ლექცია იმ ჟამზე, რომელიც ამ ჟამად დიდ ყურადღებას იპყრობს განათლებულ ქვეყნიერების ლიტერატურაში. ბნ რობაქიძემ გააცნო მსმენელთ ელლინთა გენიოსის პლატონის შეხედულება სქესზე, შემდეგ დაწვრილებით განიხილა გერმანელ მოაზრის ვეინისგერის და რუსთა მწერლის როზანოვის თეორიები სქესისა და სიყვარულის პრობლემის შესახებ და ბოლოს დაახასიათა ამ საკითხზე შეხედულება რუს ფილოსოფოსის ელ. სოლოვიოვისა და თანამედროვე მწერლების მერე-ჟოკოვსკის და ბერდიაევისა. როგორც გადმოგვცეს, ამ ლექციას ბ. რობაქიძე ქართულადაც წაიკითხავს.

* * პეტერბურგის გრადონაჩაღნიკს სამსახურიდან დაუთხოვია ერთი პოლიციელი (გოროდოვოი), რომელსაც 30 კაპ. ქრთამი აელო ბირჟის მეეტლე საგან. ერთი გაზეთი შექნიშნავს ამის თაობაზე: სჯობია გრადონაჩაღნიკმა მსხვილ მხვილებს მიაქციოს ყურადღება, თორემ ევთ წვრილმალებს რომ გაჰყვეს, ერთი პოლიციელი აღარ დარჩება სამსახურშიო.

* * 28 მაისს როგორც გაზეთებმა გვაცნობა თფილისში რაცა სინოდალნი კანტორაში მიდიოდა ექსარხოსი ნიკონი მეცამეტე კიბის საფეხურზე უცნობმა პირმა ესროლა მაუზერის რევოლვერი ხუთჯერ იქვე წაიქცა და 5 წამში გარდაიცვალა; ამვე პირმა დაჭრა ექსარხოსის კელენიკი. კანტორაში ერთი ალიაქოთი შეიქნა, მოვიდენ პოლიცია, პროკურორი და ყველა სასამართლოების წარმომადგენელნი, მაგრამ მკვლეელი ვერ ნახეს.

მთელი თფილისის ქალაქის მცხოვრებნი შემო-
ფოთდენ და ხალხის წარმომადგენელნი ამ მკვლე-
ლობის გამო დიდ მწუხარებას უცხადებენ ნამეს-
ტნიკს, პანაშვილებს იხდიან და მონაწილეობას
იღებენ გარდაცვალებულის გავსების პროცესიაში.
განსვენებულის გვამს 2 ივნისს რკინის გზით მია-
სვენებენ რუსეთში და ვლადიმირის ქალაქის საკრე-
ბლო ტაძარში დაასაფლავებენ...

ამ შემთხვევისა გამო, როგორც გაზეთები გვაც-
ნობებენ, სამოცდა ათამდინ არიან დაჭერილნი...

ეს უბედური შემთხვევა მიზეზს მისცემს ქარ-
თველების მტრებს თავისებურად გამოილაშქრონ
მთელი ხალხის წინააღმდეგ და ათას ნაირი ცილი
დასწამონ სრულებით უდანაშაულო პირთა. დიდად
სამწუხაროა, რომ მათ არა სწამთ განგება ღვთისა
და ის, რომ ღმერთი ხედავს ყოველი კაცის მოქ-
მედებას და იგი მიაგებს ყველას საქმეთა ებრ მათ-
თა... ამას ცხადათ და აშკარად გვიტკიცებს სახა-
რება და მთელი დაბადება.

* * * გამოცხადდა განკარგულება ბაქოს ეპისკო-
პოსის გრიგორისა, რომ იმერეთის ეპარქიის სამ-
ღვდელოებამ წლის განმავლობაში მოიხსენიონ
ტრაგიკულად გარდაცვალებული ექსარხოსი ნიკო-
ნი ქუთაისის ქალაქის ქუთაისის გუბერნიის მაზრე-
ბის და დაბების ეკკლესიებში გადაიხადეს პანაშვი-
ლები.

* * * ტფ. გუბერნიის თავად-აზნაურთა სახელით
გუბერნიისა და მაზრის მარშლებმა ექსარხოსის
მოკვლის გამო სამძიმარი გამოუცხადეს ექსარხოსის
მოადგილეს გრიგოლ ეპისკოპოსს.

* * * საქართველოს ექსარხოსის ცხედარს ტფი-
ლისიდან რუსეთში წაასვენებენ ორშაბათს, 2 ივ-
ნისს. უწმ. სინოდმა ექსარხოსის გავსების წეს-
რიგის გამგედ დანიშნა სტავროპოსის მთავარ-
ეპისკოპოსი ავაფოდორი, რომელსაც მოელიან
ტფილისში.

სწავლა და მეცნიერება ქრისტიან- ობრივ საღმრთოებასა და კეთილ- უნებობაზე.

ალექსანდრე კარვინსა საწამებელისა.

შენობა კარვისა ი.ო. მოგრძო ოთხკუთხედი,
სიგრძით ოცდა ათი წყრთა, სიგანით ათი. ეს კა-
რავი ფარდით. რომელზედაც მოქარგული იყო
ორი ქერუვიმნი, იყოფებოდა ორ ნაწილად; წინა
ნაწილს ერქვა „წმიდა“; სიგრძე ამ ნაწილისა იყო
20 წყრთა, სიგანე ათი; ამ განყოფილებაში იდგა
შემდეგი საგნები; სამხრეთით იდგა სსსსთლეკ-
ოქროსი ქანდაკებული, მსგავსი ხისა, რომ-
ლის აქეთიქითა მხრიდან ამოსულიყო სამსამი
შტო და ერთიც შუაზე ფოთლებით და ყვავი-
ლებით; შტოების თავი თავდებოდა პატარა
ნიგვის მსგავსი ტაკუებით, რომლებშიც გა-
ნუწყვეტილად ენთო წმიდა ზეთი; ჩრდილოეთის
მხრით იდგა ულპოლველი ხისგან გაკეთებული ოქ-
როთი მოქედელი ტაბლა; (სტოლი) სიგრძით ორი
წყრთა, სიგანით ერთი და სიმაღლით წყრთა ნახე-
ვარი; ამ ტაბლას აქეთ იქით გვერდებზე ჰქონდა
ორორი რგოლი (გრკალი) ოქროსი, რომლებშიაც
გაყრილი იყო ულპოლველი ხის მოოქვრილი კეტე-
ბი ტაბლის გადასატან-გადმოსატანათ ერთი ადგი-
ლიდან მეორეზე; ტაბლაზე ელაგა თორმეტი ზუწნი
დასაკებლნი; ამ ტაბლის მოწყობილებას შეადგენდენ
ოქროს პინაკები, ფსიადები (სასაკმეველები), ტა-
კუები შესაწირავისა და ციცხვები, რომლებიც
ინმარებოდნენ მსხვერპლის შეწირვის ჟამს; შუაზე
კრეტსაბმელის (ფარდის) წინ, მასთან ახლო იდგა
ულპოლველი ხის მოოქვრილი საკურთხეველი საკმე-
ველთათვის, ოთხკუთხედი, სიმაღლით ორი წყრთა და
სიგრძე-სიგანით თითო; ამ საკურთხეველს ჰქონდა
კუთხეებზე რქები; გვერდებზე, როგორც ტაბლას
ჰქონდა მოოქვრილი რგოლები (გრკალები) და

Handwritten mark or signature at the bottom of the page.

კეტები გადასატან გადმოსატანად; როგორც სახელწოდებიდან სჩანს, ამ საკურთხეველზე იკმეოდა საკმეველი.

კრეტსაბლების (ფარდის) უკან დასავლეთისკენ იყო მეორე და უმთავრესი ნაწილი კარავისა, წმიდა წმიდათა; აქ შუაზედ იდგა კილობანი წაშებისა, ორ წყრთა ნახევარი სიგრძით, ხოლო სიმაღლით და სიგანით წყრთა ნახევარი, უღბოლველი ხისგან გაკეთებული და ოქროთი მოქვედილი შიგნით და გარეთ; მას თავზე ეხურა ოქროს სახურავი, რომელსაც ერქვა საფხინებელი; სალხინებელზე მიმაგრებული იყო ორი ფრთებ გაშლილი ოქროსგან გამოქანდაკებული ქერუბინი; კილობანში ინახებოდნენ ქვის ფიქრები, რომლებზედაც ეწერა ათი მცნება, ამიტომ მას ეწოდებოდა კილობანი წაშებისა, ანუ მოწმობისა, გამოცხადებისა; კილობანშივე დაცული იყო ტაკუკი სავესე მანანითა და განედლებული კვერთხი არონისი (ებრ. 9,4); შემდგომში მოსემ ამ კილობანის გვერდზე დადგა ყუთი, რომელშიაც შთადო წიგნი სჯულისა (მეორე სჯ. 31,26).

ამ კარავს გარეშემო ერტყა გალავანი (ეზო); ხუთხუთი წყრთის სიმაღლე სვეტები ეზო შეერთებულ იყვნენ ფარდებით; შესავალი ეზოს ჰქონდა აღმოსავლეთიდან; ამ შესავლის პირდაპირ იდგა საკურთხეველი ანუ სამსხვერპლად; ეს იყო ხის ყუთი უძირო, შიგნით გარეთ მოქვედილი რვალით (სპილენძით), სიგრძე სიგანით ხუთხუთი წყრთა და სიმაღლით სამი; ამასაც კუთხეებში ჰქონდა რქები; მსხვერპლის შეწირვის დროს ამ ყუთს ავსებდნენ მიწით და ისე სდებდნენ ზედ შესაწირავად განმზადებულს ცხოველს; ამასაც ჰქონდა გვერდებზე რვალეები რვალისა და კეტები გადასატან გადმოსატანად. ამ სამსხვერპლოს და კარავს შუა იდგა ემბაზი ანუ აუზი რვალისა წყლით, რომელშიაც მღვდლები იბანდნენ ხელ-ფეხს მსხვერპლის შეწირვის წინ. (თთ. 25,26,27).

ეზო კარვისა დანიშნული იყო ხალხისთვის; აქ იდგა ხალხი და ისმენდა ღვთის სიტყვას; წმიდათაში შედიოდნენ მღვდლები და ანთებდნენ ზეთს სასანთლზე და სცვლიდნენ ყოველ შაბათს ჰურებს; წმიდა წმიდათაში კი მხოლოდ მღვდელთმთავარი შედიოდა წელიწადში ერთხელ.

კარავი საწამებელი მოსემ ააშენა იმ გეგმაზე როგორც ღმერთმა უჩვენა მოსეს სინას მთაზე; კარავი საწამებელი იყო განსაკუთრებული ადგილი

იეგოვას საყოფელი; აქ ურიები იკრიბებოდნენ მის წინაშე; უღაბნოში მგზავრობის დროს კარავიც და მისი მოწყობილობაც ებრაელებს თან დაჰქონდათ.

წმიდა მამათა აზრით კარავი საწამებელი მოასწავებდა ქრისტეს ეკკლესიას. ეზო კარვისა, რომელშიც შესვლის ნება ჰქონდა ყველას ქალსაც და კაცსაც და მასთანვე არა მარტო ებრაელებს, არამედ წარმართთაც, მოასწავებდა მსოფლიო ხასიათს ქრისტეს ეკკლესიისას, რომელშიაც ქრისტეს მიერ არ არის გარჩევა დედაკაცისა და მამაკაცისა. მსხვერპლი, რომელიც იწვოდა სამსხვერპლოზე, მოასწავებდა ქრისტეს ჯვარზე ვნებას, ემბაზი—ნათლისღების ემბაზს. წმიდა, რომელშიაც მხოლოდ მღვდლებსა ჰქონდათ შესვლის ნება, მოასწავებდა ჭეშმარიტ მორწმუნე რჩეულ ქრისტიანეთა. სასანთლე, ტაბლა, საკურთხეველი საკმეველთათვის მოასწავებდნენ ქრისტეს მაცხოვარს, რომელიც იწოდება ნათლად სოფლისა, ზურად ცხოვრებისა, ზეციდან გარდამოსრულად. წმიდაწმიდათა, რომელშიც მხოლოდ მღვდელთმთავარი შედიოდა წელიწადში ერთხელ ნიშნავდა ცას, კვერთხი არონისი განედლებული, ოქროს ტაკუკი მანანითა და სალხინებელი მოასწავებდნენ ქრისტეს განხორციელების საიდუმლოს.

გარდა კარავის აშენებისა, ღმერთმა მთაზე უბრძანა მოსეს, რომ მღვდელთ მთავრად აერჩიათ არონი და მისი შვილები მღვდლებად; მათ უნდა შეესრულებინათ ღვთის მსახურება და მღვდელ მოქმედებაც; უბრძანა ი იც, თუ როგორი სამოსელი უნდა სცმოდათ მღვდლებს ღვთის მსახურების დროს (თ. 28). აუწყა ღმერთმა მოსეს წესიც მღვდელთა კურთხევისა, მსხვერპლის შეწირვა მათთვის, აღუთქვა მარადის გიება ებრაელთა შორის (ი. 29); აუწყა რა მასალები იყო საჭირო მსხვერპლის შესაწირავად და წესიც შეწირვისა (ი. 30) ღმერთმა უბრძანა მოსეს, ვინ უნდა დაენიშნა კარვის აღმშენებლად და კვალად განუმეორა სჯული შაბათის დღესასწაულობის შესახებ (6,31).

ორმოცი დღე დაჰყო მოსემ მთაზე; რადგანაც ებრაელთ დანამდილებით არ იცოდნენ, რათ დაუგვიანდა მოსეს ამდენი ხანი მთაზე, მათ იფიქრეს, რომ ალბათ იგი მოკვდაო და აჯანყდნენ—არონის და ორის წინააღმდეგ; ებრაელებმა სთხოვეს არონს და ორს გაეკეთებინათ მათთვის ღმერთი, რომელიც წაუძღვებოდა მათ უღაბნოში. არონმა მოსთხოვა მათ ცოლებს ოქროს საყურეები, ჩამოასხა ხბო და უთხრა ხალხს; აი ღმერთი, რომელმაც გამოგიყვანა

თქვენ ეგვიპტიდან; მეორე დღეს ხალხმა შესწირა მსხვერპლი ამ ხბოს და გამართა ნადიმობა. ამ რიგად ებრაელებმა დაარღვიეს ღვთის მცნება და დაიწყეს კერპთმსახურება; ღმერთმა აუწყა მოსეს, რომ ერი გაუდგა მას და უბრძანა ჩასულიყო ხალხთან; მოსე ევედრებოდა ღმერთს არ გაეწირნა ებრაელნი და შეენდო ცოდვა. ღმერთმა შეისმინა მოსეს ვედრება და ღწინება ჭეკ ბრძოლის მისთვის ერისა.

მოსე ჩამოვიდა მთიდან, თან ჩამოიტანა ორი ქვის ფიცარი, რომელზედაც ეწერა სჯული უფლისა; დაინახა მოსემ ოქროს ხბო და მის გარშემო ცეკვა-თამაში, გაჯავრებულმა დაამსხვრია ქვის ფიცრები, დასწვა ოქროს ხბო ცეცხლითა, გაღესა წყალში და ასვა ებრაელებს, რომ ამითი ეჩვენებინათ უძლურება და არაარობა ახლად გამოგონილი ღმერთისა. ამის შემდეგ, მოსე დადგა თავის კარვის კარებში და ბრძანა რომ, ვინც ჭეშმარიტი სჯულის მიმდევარი იყო მისკენ წასულიყო; მასთან მივიდა ტომი ლევისი; მოსემ უბრძანა მათ აეღოთ ხმალი და დაეხოცნათ მოწინააღმდეგენი და მოისრა იმ დღეს მახვილით სამი ათასი კაცი. კვალად ევედრა მოსე ღმერთს ერისთვის; ღმერთმა უბრძანა, რომ ანგელოზი წარუძღვებოდა მათ უდაბნოში. (თ. 32).

მთელი ერიც და მოსეც მწყობრებამ მოიცვა; მოსე ევედრებოდა ღმერთს, რომ თვით იგი წასძლოლოდა ერს წინ უდაბნოში და ეჩვენებინა მისთვის დაჯება თავისა; მოსეს სურვილი იყო, რომ დარღვეული აღთქმის აღდგენა იმ გვარადვე ღვთის დიდების გამოჩენით, როგორც ეს იყო თვით აღთქმის დადების ეამს. ღმერთმა უბრძანა მოსეს: ადგოდე სედი ჩემა და მასინ იხილე ზურგით ჩემისა, ხოლო პირი ჩემი ვერ იხილო.

დიდება ღვთისა სავსებით გამოცხადდა იესო ქრისტეში, რომელიც არის ბრწყინვალეობა და ხატი არსებია მისისა (ებრ. 1,3), რომელმაც აღასრულა წინა საუკუნეთა განზრახული ცხონება კაცთა და გამოხსნა მათი ეშმაკის ტყვეობისაგან; ამიტომ ღვთის ზურგად უნდა ვიგულისხმოთ აჩრდილი ანუ მსგავსება მომავალი გამოხსნა კაცთა იესო ქრისტეს მიერ. (თ. 33).

ღმერთმა უბრძანა მოსეს გაეთალა ქვის ორი ფიცარი ნაცვლად დამტვრეულებისა და დილით ასულიყო მთაზედ სჯულის მისაღებად, მოსეს მთაზე გამოეცხადა ღმერთი და უბრძანა: „უფალი ღმერთი მოწყალებს და შემწყნარებელი, სულგრძელ და დიდად

მოწყალებს და ჭეშმარიტ, რომელმან დაიმარხის სიმატობა და ჭეშის წყალობა ათასმდე ნათესავად და ადხრცნის უსჯულოებანი, და სიბრუნესი, და ცოდვანი და თანამდებობა იგი ანა განსწმინდის, მოწმადნის ცოდვანი მამათანი შეიღთა ზედა შეიღთა შეიღთა, შესამედ და შეოთხედ ნათესავად (34,6-7). ღმერთი არის მოწყალებს კეთილთათვის. შემწყნარებელ ღმერთთა და გლახაკთა სულგრძელ ცოდვილთადმი და დიდად მოწყალებს და ჭეშმარიტ, ანუ მტკიცე თავისს აღთქმებში. წყალობა ღვთისა უსაზღვროა და ვრცელდება ყველაზე ათასმდე ნათესავად; მაგრამ მართლმსაჯულება მოითხოვს შეუწინაებელ ცოდვილთა დასჯას, ეს დასჯა კი განსაზღვრულია მხოლოდ მესამე და მეოთხე ნათესავად, მაშინ, როცა წყალობა განუსაზღვრელია (ათასმდე); ასე რომ ღმერთი უფრო მწყალობელია ვიდრე დამსჯელი.

ორმოცი დღე დარჩა მოსე მთაზე და შემდეგ ჩამოიტანა იქიდან სჯული. ამ დროს დაიკვირეს იგი ფერი პირისა მისისა; ეს გარეგანი დიდებულება მოსეს პირისა გამოხატავდა მოსეს შინაგანს ღირსებას, როგორც სჯულმდებლისას და ერის წინამძღოლისას (ი. 34).

თანხმად მოსეს ბრძანებისა, ებრაელთ შესწირეს, ვისაც რა შეეძლო ოქრო ვერცხლის ნივთები, ქსოვილები, ძვირფასი ქვები, ხეები, ერთი სიტყვით, ყოველივე მასალა, რაც საჭირო იყო კარვის ასაშენებლად და მოწყობილობის გასაკეთებლად; ყოველივე შემოწირული მასალა მოსემ გადასცა ღვთის ბრძანებით არჩეულს ოსტატებს ბეესელელს და ელიაბს, რომლებმაც თითქმის ნახევარ წლის განმავლობაში აღაშენეს და მოაწყვეს კარავი ისე, როგორც ნაბრძანები ჰქონდათ (თთ. 35; 36, 37, 38, 39).

აღშენებული კარავი მოსემ, ღვთის ბრძანებით, აკურთხა მირონის ცხებით; ეს მოხდა ეგვიპტიდან გამოსვლის მეორე წლის პირველი თვის მეორე დღეს, კურთხევის შემდეგ დაჭურვს დრულებთან კარავი იგი სწამებუქისა და ადავს დაიქმნათ უფლისათა კარავი იგი (თ, 40).

რედაქციისაგან.

ორ გზის ვსთხოვეთ მინისტრს, რომ მოეცა ჩვენთვის ნებართვა დამატებად გამოგვეცა „მწყემს-“ თან საექიმო სამკურნალო ფურცელი, როგორც დიდად საჭირო ხალხისათვის, მაგრამ უმაღლესმა

მთავრობამ შესაძლოდ ვერ დაინახა ამისი ასრულება. განმეორებით ვითხოვეთ, რომ ამ ფურცელს ეყოლება ცალკე რედაქტორად ექიმი და საექიმო მართებლობასაგან მიჩენილი ცენტორიმეთქი, მაგრამ ქართულს ენაზე ეს ვერ დაინახავს შესაძლოდ და რუსულად თუ იქნება იმედს მაძლევდენ ნების დართვაზე. ჩვენი ხალხისათვის ხომ გამოსადეგი არ იყო რუსულ ენაზე ამისთანა ფურცელი!..

გაიარა ამასობაში დრომ და გამოვიდა უქაზი ბეჭდვითი სიტყვის თავისუფლებაზე. ამით ისარგებლა ჩვენმა შვილმა, ექიმმა ვ. ლამბაშიძემ და გამოსცა ქართული სამკურნალო ფურცელი, რომლის პირველ ნომერს „მწყემსი“-ს მე-10 №-თან გიგზავნით. როცა წაიკითხავთ თვითონ თქვენ მიხედვებით თუ რამდენად სასარგებლო და საჭიროა იგი ჩვენი ხალხისათვის.

ასი წლის წინედ სინოდი თვითონ მაცადინობდა მღვდლებისთვის დაერგებია სამკურნალო შინაარსის წიგნები, რომ თვითონ სამღვდლოებასაც შეეგნო ცოტა რამ საექიმო სწავლისა და სამწყმოსასაც დახმარებოდა გაქირვების დროს. დღესაც მოიპოება ასი წლის წინად დარიგებული ეკლესიებზე ექიმის კლაპიტონოვისაგან შედგენილი და სინოდისაგან დარიგებული ეკლესიებზე კარაბაღინი... ნუ თუ ასი წლის განმავლობაში სამღვდლოებამ ვერ შევიგენით იმდენი, რომ ჩვენვე მოუაროთ შეძლებისა და გვარად თავს და ჩვენ სამწყმოსასაც გაუწიოთ ცოტა რა დახმარება?..

სულით და გულით მსურველი ჩვენი სამღვდლოების დახმარებისათვის, ჩვენ მზად ვართ „მწყემსი“-ს ხელის მომწერთ წლიური გამოცემა ამ სამკურნალო ფურცლისა, როგორც წინეთ გვქონდა გამოცხადებული, ერთ მანეთად დაუთმოთ. ამისათვის მიღებისათანავე ვსთხოვ ყველას გვაცნობონ თავიანთი სურვილი და გამოგზავნონ ერთი მანეთიც. ვისგანაც პასუხი არ იქნება მიღებული მას შემდეგი ნომრები არ გაეგზავნებათ. ამ სამკურნალო ჟურნალს

რედ. დეკ. დ. ლამბაშიძე.

გ ა ნ წ ხ ა ლ ე ბ ა .

მიიღება ხელის-მოწერა 1908 წლისათვის ორკვირულ ჟურნალს

XXV წ. „მწყემს“-ზე XXV წ.

ქ უ რ ნ ა ლ ი ს ფ ა ს ი :

12 თვით 3 მან. - 6 თვით 2 მან.

ბაზეთზე ხელის-მოწერა შეიძლება დაბა ვგარილაში რედაქციაში.

ვისაც ნაწილ ნაწილად სურს ხელმოსაწერი ფულის შემოტანა მან უნდა წარმოადგინოს პირველ იანვარს 1 მ. პირველ აპრილს 1 მ. ღ პირველ ივლისს 1 მ. სოფლის მასწავლებელთ და ღარიბთ გაზეთები დაეთმობათ მთელის წლით **ო რ მ ა ნ ე თ ა დ .**

ცალკე ნომერი ღირს 10 კაპ.

რედაქცია იმყოფება დ. ვგარილაში რედაქტორის საკუთარ სახლებში.

გარეშე მცხოვრებთ ჟურნალის დაბარება შეუძლიათ ამ ადრესით: ВЪ Квирилы, въ редакцію журнала „МЦКЕМСИ“.

რედაქციაში მოიპოება წარსული წლების რამდენიმე სრული გამოცემანი „მწყემსი“-სა, რომელიც უდიდთ ორ მანეთად დაეთმობათ მსურველთ.

რედაქციაში მოიპოება აგრეთვე მრავალ-გვარი საკითხავი წიგნები და სახელმძღვანელო გამოცემანი. რედაქტორ-გამომცემელი დეკანოზი დ. ლამბაშიძე.

შ ი ნ ა ა რ ს ი .

ოფიციალური განყოფილება, განჩინება უწმიდესი სინოდისა.

სალიტერატურო განყოფილება: იმერეთის ეპარქიის სამღვდლოების კრების საყურადღებოდ, დ. დ. ლამბაშიძის. — სამარცხვინო სულმოკლეობა, მღვ. იოანე ლუკიანოვისა, — რამდენიმე სიტყვა განსვენებულ გრიგოლ ეპისკოპოზზე, აკაკისა. — ჟურნალ-გაზეთებიდან. — ახალი ამბები და შენიშვნები.

სწავლა და მეცნიერება ძრისტიანობრივ სარწმუნოებასა და კეთილ-ზნეობაზე: — რედაქციისაგან, რედ. დეკ. დ. ლამბაშიძისა. — განცხადებანი.

სანაშრომრიუმი

და

საზაფხულო სამუშაო

ექიმის ვახტანგ დ. ღამბაშიძისა

„პატარა-ცეფი“, ბაკურიანის რკინის გზაზე.

წელიწადი

მეხუთე

1908.

საზაფხულო

მთის სადგური

4400 ფუტის

სიმაღლეზედ.

„პატარა-ცეფი“ მდებარეობს ბორჯომის ხეობაში, თრიალეთის ქედის ერთ-ერთ კალთაზედ, ბაკურიანის რკინის გზაზედ, სადგურ ნიკოლაევოსა და საკოქავს შუა, მალმობ ვაკეზედ, 4400 ფუტის ანუ 1340 მეტრის სიმაღლეზედ. 230 ფუტით მაღალია აბასთუმანზე.

მიიღებიან: ვინც არის ნაავადმყოფარი, სხვა და სხვა სნეულებისაგან დაღლილ-დასუსტებული, მეტადრე ვისაც გამოვლილი აქვს განმეორებით: ინფლუენცა, ბრონხიტი, ფილტვის სხვა-და-სხვა ავადმყოფობა; ვინც მალა-დაკარგულია, სისხლ-ნაკლები, ნერვებ-შლილი, ქაობის ციებით ანუ ტყირპის გადიდებით დასუსტებული; ვისაც სხეული დასძაბუნებია ჰაერის, სინათლისა და საზრდოს ნაკლებულობით, ან ცხოვრების შეუფერებელ პირობებით; სტომაქისა და ნაწლავების აშლილობით დასნეულებული, გონებით მოქანცულნი და საერთოდ ყველანი, ვისაც-კი სამკურნალო მეცნიერების რჩევით ესაჭიროება: ჰაერის გამოცვლა, დასვენება, სხეულის გამაგრება და ქალაქის მორიდება ცხელ ზაფხულის თვეებში.

არ მიიღებიან: მწოლიარე ავადმყოფნი, რომელნიმე გადამდებ სენით შეპყრობილნი, ფილტვის სიკვდილით დაავადმყოფებულნი, სულით ავადმყოფნი და არც ისინი, ვისაც რომელიმე მიზეზისა გამო მაღალ მთა-ადგილს ყოფნა სარგებლობას ვერ მოუტანს.

სამკურნალო საშუალებად არის დასახული:

- 1) მთის წმინდა ჰაერი, მხატე, გრილი, ფიჭვის ხუნით შეზავებული და ყოველ-გვარ უსუფსაობას მოშორებული;
- 2) გონებისა და სხეულის დასვენება, სრული მიუღრთება, შუა-გულ ტეეში ყოფნა, უსიამოვნო ხმაურების მოშორებით;
- 3) უხვი საზრდობა დღეში ხუთჯერ: საუზმე დილის 8 ს., მეორე 10 ს., სადილი 1 ს., სემხარი 4 ს., ვახშაში 7 ს., 4) წყლით ექიმობა;
- 5) სხვა და სხვა გვარი შექცევა-თამაშობა;
- 6) სამკურნალო ვარჯიშობა;
- 7) სახალისო და გასართობი სამუშაო და სხვა და სხვა ხელ-საქმე, სასაღიფო და სხეულისათვის მარგებელი თვითიულის აკებულებასთან შერჩეული;
- 8) ჯგუფებად სეირნობა და მოგზაურობა ახლო მიდამოებში, და სს.

ყოველი ზემოხსენებული საშუალება შემდეგულია მეცნიერებისაგან დამტკიცებულ წესისამებრ და კერძოდ თვითიულის აკებულებასთან არის შეფარდებული, ექიმის მუდმივ ხელმძღვანელობით.

დაწვრილებით ცნობების შესტეობად მსურველთ უნდა მიმართონ ექიმს ვახტანგ დავითის ძეს ღამბაშიძეს, მისის 31-მდე ქადაქ თბილისს, შემდეგ-კი ბორჯომით, ჰატარა-ცემის სანატორიუმში.

მისასვლელი გზა: ბორჯომიდან რი სათის სავალზედ, ბაკურიანის რკინის გზით, მე-25 ვერსზე სადგურ ნიკოლაევოს შემდეგ საკუთარი ბაქანია: „ღამბაშიძის ბაქანია“, (Платформа) სადაც ყოველი სახალხო მატარებელი ჩერდება საკუთრად სანატორიუმისათვის.

მატარებლების მიმოსვლა ბორჯომიდან ბაკურიანამდე და უკან—დღეში ორჯერ.